

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

ЕГІ, ФФУ

(повне найменування інституту, факультету)

Фінанси, банківська справа та страхування

(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

МАГІСТР

(ступінь вищої освіти)

на тему

ФІНАНСОВІ КРИЗИ В КОНТЕКСТІ
ЦИКЛІЧНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ

Виконав: студент(ка) VI курсу, групи ФФУ-718

Спеціальності 072 Фінанси

(код і найменування спеціальності)
Банківська справа та страхування

Освітня програма (спеціалізація)

Фінанси і кредит
Писаревський ВВ

(прізвище та ініціали)

Керівник

Пахомова ІГ

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет ЕІІ ФЕУ
Кафедра Фінанси банківська справа страхування
Група вищої освіти МАГІСТР
Спеціальність 072, фінанси банківська справа страхування
(код і найменування)
Освітня програма (спеціалізація) фінанси і кредит
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Л.Р.А. Родченко
Цесарева С.В.
«18» 12 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Писаревського Вадима Валентиновича
(прізвище, ім'я, по батькові)
Тема проекту (роботи) Фінансові кризи в контексті
циклічності економічного
розвитку
Місцевість проекту (роботи) Психолова ІГ
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Відомості про затвердження наказом закладу вищої освіти від «01» 11 2019 року № 361
Строк подання студентом проекту (роботи) 10.12.2019

Вихідні дані до проекту (роботи) Додаток А Баланс ПАТ "МОТОРСІЗ" на 31.12.2016р
Додаток В Звіт про фінансові результати за 2016р
Додаток В Баланс на 31.12.2017р

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розв'язати)
Розділ 1 Теоретичні аспекти фінансової кризи в контексті циклічності економічного розвитку
Розділ 2 Аналіз впливу фінансової кризи на економічний розвиток виробництва на прикладі ПАТ "МОТОРСІЗ"
Розділ 3 Проблеми та наслідки фінансових криз в контексті циклічності економічного розвитку

Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Лист 1.2 Країни-лідери припливу ПП \$ млрд
Таблиця 2.1 Основні відомості щодо капіталу ПАТ "МОТОРСІЗ"
Рис 2.1 Структура продукції ПАТ "МОТОРСІЗ" у 2018р
Таблиця 2.2 Аналіз складу та структури активу балансу підприємства

Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконав завдання
Розділ 1	Пуховська ІТ	Горжун	Горжун
Розділ 2	Григоренко ІТ	Горжун	Горжун
Розділ 3	Пуховська ІТ	Горжун	Горжун
Розділ 4	Слабодан Миколай ІТ	Горжун	Горжун
інформація: зі викладач Червонистенко НО		Горжун	Горжун

7. Дата видачі завдання «20» 03 2019 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Приміт
1	Збір матеріалу на проєктування	20.02.2019 01.03.2019	
2	Групування та аналіз зібраного матеріалу. Уточнення завдань проєктування	01.03.2019 10.04.2019	
3	Виконання графічної частини роботи	10.04.2019 05.06.2019	
4	Виконання графічної частини роботи	05.06.2019 01.09.2019	
5	Написання оформлення дипломатичної магістерської роботи	01.09.2019 10.10.2019	
6	Перевірка роботи керівником, консультантом	10.10.2019 25.10.2019	
7	Попередній захист роботи	23.11.2019	
8	Переглядання оформлення дипломатичної магістерської роботи	09.12.2019	
9	Захист роботи у ЕК	18.12.2019	

Студент(ка)

Горжун
(підпис)

Григоренко ІТ
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

Горжун
(підпис)

Григоренко ІТ
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Писаревський В.В. «Фінансові кризи в контексті циклічності економічного розвитку» - дипломна магістерська робота

Досліджено теоретичні і практичні аспекти виникнення економічних циклів та фінансово-економічних криз в умовах глобалізації. У роботі розглядаються передумови виникнення, циклічний характер розвитку економіки; економічні кризи, негативні наслідки і шляхи їх подолання; особливості економічної кризи в Україні. Визначено вплив глобальної світової фінансової кризи на розвиток економіки України, зокрема проаналізовано види економічних криз та особливості соціально-економічної кризи економіки України з визначенням основних чинників потенційного утворення і наслідків криз.

Висвітлено теоретичні та практичні аспекти управління діяльністю підприємства в умовах кризи. Розглянуто основні функції, особливості та завдання антикризового управління на підприємстві. Проведено теоретичний аналіз причин виникнення криз, їх вплив на управління підприємством та основних факторів, що визначають ефективність антикризової політики на підприємстві. Розроблено конкретні пропозиції підвищення ефективності управління підприємством в умовах кризових явищ.

В роботі розглянуто теоретичну основу формування фінансового результату на підприємстві, на базі економічних показників діяльності підприємства проведено аналіз фінансового стану ПАТ „Мотор Січ”.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ, КРИЗОВІ ЯВИЩА, АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКА, ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ, ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ, МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ, ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ.

ANNOTATION

Pisarevsky V.V. «The impact of financial and economic crises on the economic development of Ukraine» - master's thesis

Theoretical and practical aspects of economic cycles and financial and economic crises in the context of globalization. We consider the conditions of, cyclical nature of economic development, economic crisis, adverse effects and ways to overcome them, especially the economic crisis in Ukraine.

Influence of the global financial crisis on the global economy of Ukraine, including analysis of types of economic crises and especially socio-economic crisis the economy of Ukraine on the key factors determining the potential formation and effects of crises.

Article is devoted to theoretical and practical aspects of management activity of enterprise in the conditions of crisis. Basic functions, features and tasks of anticrisis management, are considered on an enterprise. The theoretical analysis of reasons of origin of crises and basic factors which determine efficiency of anticrisis policy on an enterprise is conducted. Concrete suggestions of increase of efficiency of management activity of enterprise in crisis conditions.

KEYWORDS: business management, crisis, anti-crisis policy, finance, analysis of financial results, assessing the financial situation, the mechanism of formation of profit, optimization of capital structure, return on equity.

**ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ ОДИНИЦЬ,
СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ**

АТ	—	акціонерне товариство
рр..	—	роки
рис.	—	рисунок
табл..	—	таблиця
АС	—	система Absorption Costing
ДС	—	система Direct Costing
ДП	—	державне підприємство
грн.	—	гривень
тис. грн.	—	тисяч гривень
ERP; CASE; MES; AMR	—	інформаційні системи
CAD; CAM; АСУТП	—	інформаційні системи
ПЗ	—	прогноzne значення
ПЛК	—	програмований логічний контролер
ЕОМ	—	електронна обчислювальна машина
ПК	—	персональний комп'ютер
ГОСТ; ССБТ; ДБН В; ВДТ	—	державні стандарти
НПАОП	—	безпечна експлуатація електроустановок
ПУЕ	—	правила устрою електроустановок
ДСанПіН	—	державні санітарні правила і норми
ін..	—	інші

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ	
АНОТАЦІЯ	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	
ВСТУП	8
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ В КОНТЕКСТІ ЦИКЛІЧНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	10
1.1 Підходи до визначання поняття «економічний розвиток»	10
1.2 Теоретичні і практичні аспекти виникнення економічних циклів та фінансово-економічних криз в умовах глобалізації	13
1.3 Циклічність та негативні наслідки фінансово-економічної кризи в Україні	19
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ПАТ «МОТОР СІЧ».	30
2.1 Організаційно – економічна характеристика ПАТ „Мотор Січ”	30
2.2 Аналіз динаміки складу та структури джерел власних та залучених коштів ПАТ „Мотор Січ”	33
2.3 Аналіз показників рентабельності	41
2.4 Аналіз ліквідності ПАТ „Мотор Січ”	44
2.5 Аналіз платоспроможності підприємства	51
2.6 Розрахунок коефіцієнтів автономії, фінансової залежності, співвідношення позикових та власних коштів	52
2.7 Оцінка реальної вартості майна та аналіз власних довгострокових і середньострокових джерел формування запасів і витрат	59
2.8 Аналіз впливу фінансової кризи на розвиток підприємства	66
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА НАСЛІДКИ ФІНАНСОВИХ КРИЗ В КОНТЕКСТІ ЦИКЛІЧНОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	78

3.1 Вплив кризових явищ на управління підприємством	78
3.2 Фінансові кризи : аналіз причин та механізмів прояву	83
РОЗДІЛ 4	92
ВИСНОВКИ	109
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	113
ДОДАТКИ	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абубеков Р. "Идея, которая может стать национальной: экономический кризис можно преодолеть."// Деловая Украина - 2006 -№25
2. Гришук В.В. "Про деякі шляхи виведення економіки України з Кризового стану". Записка до комісії Верховної Ради України з соціальних питань, 05.11.1996р.
3. Губский Б. "Як подолати економічну кризу, або пошук економічних моделей відродження України" //Урядовий кур'єр -199 -№ 208-209
4. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. "Основы экономики" Київ. "Вища Школа" 1998р.
5. Квасюк Б. "Сущність та особливості кризи в Україні"//Економіка України - 2009 - №5
6. Кір'ян Т., Шаповал М."Як вивести Україну із затяжної соціальної та економічної кризи //"Праця і зарплата" №13 1998р.
7. Клименко Г.Н., Нестеренко В.П. "Основы економічної теорії: політичний аспект" Київ. "Вища Школа" 2004р.
8. Мамалуй А. "Особенности кризисного развития экономики Украины" //"Бизнес информ" 2008г. № 5-6
9. Павловский М. "Як вивести Україну з кризи"//"Голос України" 2007 №166
10. Постанова об'єднаного з'їзду промисловців, підприємців і роботодавців України "Про соціально-економічну кризу в Україні та шляхи її подолання"//Деловая Украина - 1999 -№36.
11. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: [моногр.] / О.О. Терещенко. — К.: КНЕУ, 2004. — 268 с.

12. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій / Л.В. Лігоненко.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2001. — 580 с.
13. Оборська С.В. Концептуальні засади формування системи антикризового управління промисловим підприємством / С.В. Оборська. // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Пробл. економіки та упр. — 2008. — N 628. — С. 592-595.
14. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. О. Василенко. — К.: ЦУЛ, 2003. — 504 с.
15. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством: [навч. посіб.] / А. М. Штангрет, О. І. Копилук. — К.: Знання, 2007. — 335 с.
16. Яковцев Ю.В. Циклы. Кризисы, Прогнозы. / Ю.В. Яковцев. - М.: Наука, 1999. — 295 с.
17. Meyers, Gerald C., and John Holusha. When It Hits the Fan. / G. Meyers., J. Holusha. - London: Unwin Hyman, 1986. — С.76
18. Booth S, Crisis Management Strategy. Competition and Change in Modern Enterprises. / S. Booth. - London: "Routledge", 1993. - 13 p.
19. Залогіна К.І. Антикризове управління промисловим підприємством в умовах перехідної економіки України: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01. / К.І. Залогіна.— Хмельниц., 2004. - 20, [1] с.
20. Самуэльсон П. Э. Экономика: [учебник]: Пер. с англ. / П. Э. Самуэльсон, В. Д. Нордхаус. — М.: Издательский дом "Вильямс", 2009. — 1358 с.
21. Шершньова З. Є. Антикризове управління підприємством [Текст] / З. Є. Шершньова, В. М. Багацький, Н. Д. Гетьманцева // М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — К.: КНЕУ, 2007. — 676 с.
22. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон; пер. с англ. — М.: Прогресс, 2000. — С. 435.

23. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: [Текст] навч. посіб. / Л. О. Лігоненко, М. В. Тарасюк, О. О. Хіленко // Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2005. – 376 с.
24. П'ятницька Г. Т. Управління підприємством в епоху глобалізму [Текст] / Г. Т. П'ятницька – К.: Логос, 2006. – 567 с.
25. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. [Текст] / В. О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
26. Овсак О. П. Антикризове управління підприємством: курс лекцій [Текст] / О. П. Овсак, І. В. Брага, О. О. Давидюк // М-во освіти і науки України, Нац. авіац. ун-т. – К., 2007. – 90 с.
27. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством: [Текст] навч. посіб. / А. М. Штангрет, О. І. Копилук. – К.: Знання, 2007. – 335 с.
28. Цуглевич В. Н. Корпоративный менеджмент в условиях нестабильного рынка [Текст] / В. Н. Цуглевич, Н. П. Тихомирова // Рос. экон. акад. – М.: Экзамен, 2003. – 318 с.
29. Мороз О. В. Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством [Текст] / О. В. Мороз, І. В. Шварц // Вінниц. нац. техн. ун-т. – Вінниця: УНІВЕРСАМ, 2006. – 137 с.
30. 1. Барановський О. І. Сутність і різновиди фінансових криз // Фінанси України. – 2009. – № 5.
31. Чухно А. А. Сучасні фінансово-економічні кризи: природа, шляхи і методи подолання // Економіка України. – 2010. – № 1.
32. Туган-Барановский М. И. Периодические промышленные кризисы. История английских кризисов. Общая теория кризисов. – М.: Наука-РОССПЕН, 1997, 277-330.
33. Schwartz A. I. Real and Psewdo – Financial Crises, [w:] F. Capie, G.E.
34. C. P. Kind Leberger, The Debt Situation O. A. Developing Countris in Historical Perspective [W:] SH Goodman (red), Finansing and Risk in Developing countries, London 1978.

35. Minsky H. P. Teory..., [w:] E. I. Altmand, A. W. Sametz (red) Financial Crises..., op.cit.
36. Shelagh Hetternan. Nowoczesna bankowosc / Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
37. Джжефри Д. Сакс. Диагностика кризиса // Компаньон, № 4, 2000.